

Province of the
EASTERN CAPE
EDUCATION

**NASIONALE
SENIOR SERTIFIKAAT**

GRAAD 12

SEPTEMBER 2018

**MUSIEK V1
NASIENRIGLYN**

PUNTE: 120

Hierdie nasienriglyn bestaan uit 42 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit VYF afdelings, naamlik AFDELING A, B, C, D en E.
2. AFDELING A en B is VERPLIGTEND.
3. AFDELING C: WESTERSE KUNSMUSIEK (WKM), AFDELING D: JAZZ en AFDELING E: INHEEMSE AFRIKA-MUSIEK (IAM) is keusevrae. Beantwoord slegs EEN van hierdie afdelings (AFDELING C of D of E).
4. Skryf al die musieknotasie in AFDELING A in potlood en al die geskrewe teks in blou of swart ink. Beantwoord die vrae in die spasies aangedui daarvoor.
5. Beantwoord AFDELING B en AFDELING C of D of E in blou of swart ink in die ANTWOORDEBOEK wat voorsien word.
6. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik word.
7. Die laaste bladsy van hierdie vraestel is manuskrippapier wat vir rofwerk bedoel is. Kandidate mag hierdie bladsy verwyder.
8. Kandidate mag vir die duur van hierdie eksamen NIE toegang tot enige musiekinstrument hê NIE.
9. Kandidate moet let op die puntetoekenning van elke vraag om genoeg inligting in hul antwoorde te gee binne die gegewe tydsduur.
10. Skryf netjies en leesbaar.

NASIENROOSTER

AFDELING	VRAAG	PUNTE	NASIENER	MODERATOR
A: MUSIEKTEORIE (VERPLIGTEND)	1	20		
	2	15		
	3	10		
	4	15		
SUBTOTAAL		60		

EN

B: ALGEMENE MUSIEKKENNIS (VERPLIGTEND)	5	20		
SUBTOTAAL		20		

EN

C: WKM	6	10		
	7	5		
	8	5		
	9	5		
	10	15		
SUBTOTAAL		40		

OF

D: JAZZ	11	10		
	12	5		
	13	5		
	14	5		
	15	15		
SUBTOTAAL		40		

OF

E: IAM	16	10		
	17	5		
	18	5		
	19	5		
	20	15		
SUBTOTAAL		40		

GROOTTOTAAL		120		
--------------------	--	------------	--	--

AFDELING A: MUSIEKTEORIE (VERPLIGTEND)

(90 minute)

Beantwoord VRAAG 1
 EN VRAAG 2.1 OF 2.2
 EN VRAAG 3.1 OF 3.2
 EN VRAAG 4.1 OF 4.2

Beantwoord al die vrae in die spasies wat op hierdie vraestel verskaf is.

VRAAG 1

(25 minute)

1. Bestudeer die aangepaste uittreksel uit *Plaisir d'amour* deur Martini hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

Plaisir d'amour

Martini

The musical score is for the piece 'Plaisir d'amour' by Martini. It consists of two staves: Fluit (Flute) and Klavier (Keyboard). The Flute part is in treble clef, and the Keyboard part is in grand staff (treble and bass clefs). The key signature has one flat (B-flat). The tempo is marked 'Molto lento'. The score includes various musical notations such as notes, rests, dynamics (p, mf, mp), and performance instructions (Molto lento, cresc. e rall.). Specific measures are highlighted with boxes and labeled with numbers like 1.2, 1.6, 1.3.1, 1.4.1, 1.4.2, 1.7, 1.3.2, and 3. The Flute part starts with a measure labeled 1.2, followed by a measure labeled 1.6. The Keyboard part starts with a measure labeled 1.3.1, followed by a measure labeled 1.4.1. The Flute part has a measure labeled 3, followed by a measure labeled 1.7. The Keyboard part has a measure labeled 1.3.2, followed by a measure labeled 1.4.2. The Flute part ends with a measure labeled 6, followed by a measure labeled 1.3.2. The Keyboard part ends with a measure labeled 1.3.2, followed by a measure labeled 1.4.2.

- 1.1 Benoem die verwante toonsoort van die stuk.

Antwoord:

D mineur/d mineur

<i>d mineur/d</i>	<i>= 1 punt</i>
<i>D mineur</i>	<i>= 1 punt</i>
<i>D</i>	<i>= geen punt</i>

(1)

- 1.2 Voeg die tydmaatteken by 1.2 op die partituur. Beskryf die tydmaatteken volledig.

Antwoord:

Die tydsoortteken is 6/8; saamgestelde twee-slagmaat.

<i>Tydsoortteken op al drie notebalke</i>	<i>= 1 punt</i>
<i>Saamgestelde twee-slagmaat</i>	<i>= 1 punt</i>

(2)

- 1.3 Identifiseer die intervalle by 1.3.1 en 1.3.2 volgens tipe en afstand.

Antwoord:

1.3.1 Saamgestelde majeur 3de (terts) / majeur 10de/majeur desiem

1.3.2 Mineur 3^{de}

<i>1 punt elk</i>
<i>1.3.1 Slegs majeur 3de = ½ punt</i>
<i>Geen punt vir slegs afstand</i>

(2)

- 1.4 Benoem die drieklanke volledig by 1.4.1 en 1.4.2 volgens tipe en posisie, bv. mineur, tweede omkering. (Oorweeg SLEGS die note in die blokkie.)

Antwoord:

1.4.1 Majeur – eerste omkering

1.4.2 Majeur – tweede omkering

<i>Tipe</i>	<i>= ½ punt</i>	<i>(x 2) = 1 punt</i>
<i>Posisie</i>	<i>= ½ punt</i>	<i>(x 2) = 1 punt</i>

(2)

- 1.5 Wat is die betekenis van die Italiaanse terme *molto lento*?

Antwoord:

Baie stadig OF stadig

(1)

- 1.6 Transponeer die fluitparty by **1.6** 'n mineur terts laer. Voeg die nuwe toonsoortteken by.

Antwoord:

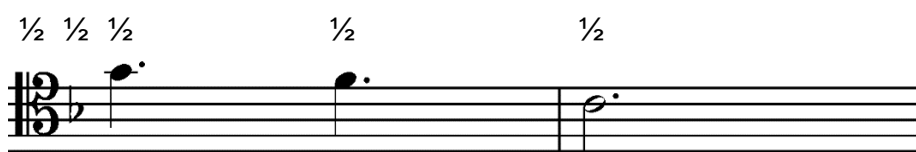

Korrekte toonsoortteken	= ½ punt
Notasie (klink korrek met verkeerde toonsoortteken)	= 1½ punte
Minus ½ punt per fout tot 'n maksimum van 1½ punte	
(Die afwesigheid van die tydsoortteken sal nie gepeenaliseer word nie.)	

(2)

- 1.7 Herskryf die klavier se linkerhand gedeelte gemerk **1.7** 'n oktaaf hoër in die tenoorsleutel. Gebruik die korrekte sleutel en toonsoortteken. Korrigeer ook die groepering in die tweede maat van **1.7**.

Antwoord:

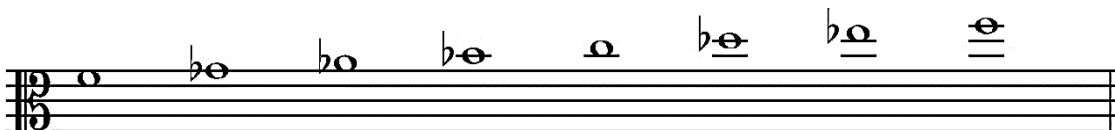
½ = korrekte groepering

Korrekte sleutel	= ½ punt
Korrekte toonsoortteken	= ½ punt
Notasie	= 1½ punte
Korrekte groepering	= ½ punt
TOTAAL	= 3 punte
(Minus ½ punt per fout tot 'n maksimum van 2 punte)	

(3)

- 1.8 Skryf die Frigiese modus op F, stygend, sonder toonsoorttekens, in die alt-sleutel en gebruik heelnote.

Antwoord:

OF

Altsleutel = ½ punt
 Minus ½ punt vir elke toonhoogtefout tot 'n maksimum van 1½ punt

(2)

- 1.9 Skryf die dalende blues toonleer op E^b, met toonsoorttekens, in die bassleutel en gebruik halfnote.

Antwoord:

OF

Bassleutel = ½ punt
 Toonsoortteken = ½ punt
 Minus ½ per fout tot 'n maksimum van 2 punte

(3)

- 1.10 Watter Italiaanse term het die teenoorgestelde betekenis van *cresc.*?

Antwoord:

Decrescendo (decresc.) of diminuendo (dim.)

(1)

- 1.11 Skryf twee enharmoniese weergawes van die noot wat nie pas in die toonaard nie.

Antwoord:

Korrekte note en toevallige teken = 1 punt (x2)

(2)

[20]

VRAAG 2

(25 minute)

Beantwoord OF VRAAG 2.1 OF VRAAG 2.2

- 2.1 Voltooi die aanvangsmotief hieronder om 'n twaalf-maatmelodie in drieledige vorm vir enige enkellyn- melodiese instrument van jou keuse te skep. Dui die instrument waarvoor jy skryf aan. Dui die tempo aan en voeg dinamiek- en artikulasietekens by.

Instrument: **Tjello/kontrabas/tromboon (enige gepaste instrument NIE KLAVIER NIE)**

Konseptantwoord:

A

Moderato

mp *mf*

Onvolmaakte kadens
in B maj./F# maj./E maj.

B

5

f *mf* *mp* *mf*

Onvolmaakte kadens
in B maj./F# maj./E maj.

A

9

mf *mp* *rit.*

Volmaakte
kadens in B maj.

OF

- 2.2 Voltooi die aanvangsmotief hieronder om 'n twaalf-maat-melodie in drieledige vorm vir enige enkellyn- melodiese instrument van jou keuse te skep. Noem die instrument waarvoor jy skryf. Dui die tempo aan en voeg dinamiek- en artikulasietekens by.

Instrument: Viool/Klarinet/Hobo (enige gepaste instrument NIE KLAVIER NIE)

Konseptantwoord:

A

Alla Marcia

mf *f*

Onvolmaakte kadens
in B maj./E maj.

B

5

ff *f*

Onvolmaakte kadens
in E maj./B maj.

A

9

mf *f*

Volmaakte kadens
in E maj.

Die melodie sal aan die hand van die onderstaande kriteria nagesien word:

BESKRYWING	PUNTETOEKENNING	
Vorm en kadenspunte	1 punt per frase x 3	3
Korrektheid Nootstele, polsslake per maat, toevallige tekens, spasiëring	Minus ½ punt per fout tot 'n maksimum van 2 punte	2
Kwaliteit <ul style="list-style-type: none"> - Kwaliteit van melodie en toepaslikheid vir die gekose instrument. - Toepaslikheid van tempo, artikulasie en dinamiese aanduidings verhoog die kwaliteit van die antwoord. - Musikaliteit. 	9–10	Uitstekend <i>Samehangend en musikaal; frases definieer vorm verbeeldingryk; aanvangsmotief innoverend voortgesit; suksesvolle gebruik van tonaliteit; melodiese kontoer meesterlik hanteer; kreatiewe benadering tot die keuse van toonhoogtes en ritme.</i>
	7–8	Goed <i>Korrek en musikaal; frases dui die vorm duidelik aan; aanvangsmotief sinvol voortgesit; stabiele tonaliteit; melodiese kontoer bevredigend; keuse van toonhoogtes en ritme akkuraat.</i>
	4–6	Gemiddeld <i>Musikaal nie oortuigend; nie alle frases duidelik; aanvangsmotief nie goed gebruik; tonaliteit onstabiel; melodiese kontoer onder verdenking; keuse van toonhoogtes en ritme verbeeldingloos.</i>
	0–3	Onaanvaarbaar <i>Geen musikale singewing; frases maak nie sin nie; aanvangsmotief geïgnoreer; geen tonale sin; geen melodiese kontoer; toonhoogtes en ritme onsamehangend</i>
TOTAAL	Nasieners mag ½ punte gebruik	15

VRAAG 3

(10 minute)

Beantwoord VRAAG 3.1 OF VRAAG 3.2

- 3.1 Bestudeer the aangepaste uittreksel van die *Sonatina Opus 168 no.3* deur Diabelli hieronder en beantwoord die vrae wat volg:

Sonatina in C Major Op. 168 no. 3

(g) Diabelli

Allegro moderato

Measures 1-4: **C: V⁷** (a) **C: vi** (b)

Measures 5-8: **C: ii⁶** (c) **C: I 6/4** (d)

Measures 9-12: **(f)**

Measures 13-16: **(e)**

Nuwe toonsoort: **G** **G: I**

- 3.1.1 Die stuk moduleer vanaf mate 15–20. Dui die nuwe toonsoort in die spatie op die partituur aan.

Antwoord:

G majeur

<i>G majeur/G</i>	= 1 punt
<i>g majeur</i>	= 1 punt
<i>g</i>	= geen punt

(1)

- 3.1.2 Besyfer die akkoorde gemerk **(a)–(e)** op die partituur en gebruik Romeinse besyfering, bv. D: V (of Va).

Antwoord: sien partituur

<i>1 punt per akkoord</i>	= 5 punte
<i>(Minus ½ punt per fout)</i>	
<i>(Tonsoort moet gegee word. Indien uitgelaat, ken slegs ½ punt toe)</i>	
<i>(Indien 7de uitgelaat is, ken slegs ½ punt toe)</i>	

(5)

- 3.1.3 Benoem die tipe nie-akkoordnoot by **(f)**.

Antwoord:

(Onbeklemtoonde) deurgangsnoot

<i>Deurgangsnoot</i>	= 1 punt
----------------------	----------

(1)

- 3.1.4 Kies die korrekte antwoord vir die komposisie-tegniek wat gebruik is by **(g)**.

Antwoord:

Herhaling	Sekwens	Omkering
-----------	--------------------	----------

(1)

- 3.1.5 Vergelyk die melodie soos dit verskyn vanaf maat 0⁴ – 4³ en maat 8⁴ – 12³. Noem twee verskille wat in die musiek voorkom.

Antwoord:

- Die tweede melodie is 'n oktaaf hoër geskryf.
- Die linkerhand van die tweede deel speel 'n gebroke akkoord begeleiding, terwyl slegs akkoorde in die eerste deel gespeel word.

<i>2 korrekte feite = 2 punte</i>

(2)

[10]

OF

- 3.2 Bestudeer die aangepaste uittreksel van *Ebony and Ivory* deur Paul McCartney hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

Ebony and Ivory

Words, music by Paul McCartney

(a) (b) (c) $B^7/F^\#$

E $F^\#m$

(d) (e) $B/F^\#$ E/B

(f)

(g) (h)

4 6

3.2.1 Benoem die toonsoort van hierdie stuk.

Antwoord:

E majeur

<i>E majeur/E</i>	<i>= 1 punt</i>
<i>e majeur</i>	<i>= 1 punt</i>
<i>e</i>	<i>= geen punt</i>

(1)

3.2.2 Identifiseer die akkoorde **(a)–(e)** en skryf die akkoordsimbole in die spasies bo die notebalk gelaat op die partituur gelaat, bv. C/E.

Antwoord: sien partituur

<i>1 punt per akkoord</i>	<i>= 5 punte</i>
<i>(Minus ½ punt per fout)</i>	
<i>(Indien 7de van akkoord uitgelaat is, word slegs ½ punt toegeken)</i>	

(5)

3.2.3 Benoem die tipe nie-akkoordnote by **(f)** en **(g)**.

Antwoord:

(f) deurgangsnote

(g) vertraging/terughouding

<i>1 punt per korrekte antwoord</i>	<i>= 2 punte</i>
-------------------------------------	------------------

(2)

3.2.4 Benoem die kadens gemerk **(h)**. Identifiseer die kadens deur die korrekte akkoordsimbole by te voeg.

Antwoord:

Kadens: Volmaakte kadens

Akkoordsimbole: E: B – E

<i>Volmaakte kadens/vol. kadens</i>	<i>= 1 punt</i>
<i>E: B – E</i>	<i>= 1 punt</i>

(2)

[10]

VRAAG 4**(30 minute)****Beantwoord VRAAG 4.1 OF VRAAG 4.2.**

4.1 Voltooi die vierstemmige vokale harmonisering hieronder deur die alt-, tenoor- en baspartye by te voeg. Gebruik ten minste EEN nie-akkoordnoot.

Konseptantwoord:

Korrektheid: ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓ ✓

Treble staff: Eb, Gb, Ab, Bb, Cb, D, Eb
 Bass staff: Eb, Gb, Ab, Bb, Cb, D, Eb

Eb: I ✓ V^{6/4} ✓ I⁶ ✓ I⁶ ✓ vi ✓ ii ✓ V
 Progressie:

Treble staff: Ab, Gb, Ab, Bb, Cb, D, Eb, Eb
 Bass staff: Ab, Gb, Ab, Bb, Cb, D, Eb, Eb

IV⁶ ✓ I^{6/4} ✓ IV ✓ IV⁶ ✓ I^{6/4} ✓ V ✓ IV^{6/4} I

Die harmonisering sal volgens die volgende kriteria nagesien word:

BESKRYWING	PUNTETOEKENNING	
Akkoordprogressie Akkoordkeuse, korrekte gebruik van kadens	<i>1 punt tussen elke paar akkoorde (behalwe tussen maat 4 en 5).</i>	12
Korrektheid Notasie, verdubbeling, spasiëring, stemvoering	<i>Minus ½ punt per fout maar nie meer as 1 punt per akkoord nie.</i>	14
Kwaliteit Musikaliteit, nie-akkoordnote, stylbewustheid, kreatiwiteit	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Uitstekend</i> = 3½ – 4 punte • <i>Goed</i> = 2½ – 3 punte • <i>Gemiddeld</i> = 1½ – 2 punte • <i>Swak</i> = ½ – 1 punt • <i>Onaanvaarbaar</i> = 0 	4
<i>Nota aan die nasiener: Punt uit 30 moet nie 'n ½ punt bevat nie</i>		30 ÷ 2
TOTAAL		15

Kandidate moet krediet kry vir 'n ander/kreatiewe en korrekte harmonisering wat nie in hierdie nasienriglyn verskyn nie. Besyfering dien as 'n riglyn vir die nasiener maar geen punte word vir die simbole as sodanig, toegeken nie.

OF

- 4.2 Voltooi die stuk hieronder deur geskikte harmoniese materiaal op die leë notebalke by te voeg. Gaan voort in die styl wat deur die gegewe materiaal in maat 1 voorgestel word.

Konseptantwoord:

Korrekttheid:

Chords: E, A, E, E, B⁷, E, B

Progressie:

Chords: E, A, F[#]m, C[#]m, A, B, E

Die harmonisering sal volgens die kriteria hieronder nagesien word:

BESKRYWING	PUNTETOEKENNING	
Akkoordprogressie Akkoordkeuse, korrekte gebruik van kadens	<i>1 punt tussen elke paar akkoorde</i>	12
Korrektheid Notasie, verdubbeling, spasiëring, stemvoering	<i>Minus ½ punt per fout maar nie meer as 1 punt per akkoord nie.</i>	14
Kwaliteit Musikaliteit, nie-akkoordnote, stylbewustheid, kreatiwiteit	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Uitstekend</i> = 3½ – 4 punte • <i>Goed</i> = 2½ – 3 punte • <i>Gemiddeld</i> = 1½ – 2 punte • <i>Swak</i> = ½ – 1 punt • <i>Onaanvaarbaar</i> = 0 	4
<i>Nota aan die nasiener: Punt uit 30 moet nie 'n ½ punt bevat nie</i>		30 ÷ 2
TOTAAL		15

Kandidate moet krediet kry vir 'n ander/kreatiewe en korrekte harmonisering wat nie in hierdie nasienriglyn verskyn nie. Besyfering dien as 'n riglyn vir die nasiener, maar geen punte word vir die simbole as sodanig, toegeken nie.

TOTAAL AFDELING A: 60

AFDELING B, C, D, E: ALGEMENE MUSIEKKENNIS**(90 minute)**

**Beantwoord AFDELING B
EN AFDELING C (Westerse Kunsmusiek)
OF AFDELING D (Jazz)
OF AFDELING E (Inheemse Afrika-musiek)**

Beantwoord AL die vrae in die ANTWOORDEBOEK wat verskaf word.

Nota aan merker: Een punt sal aan elke korrekte feit toegeken word. Kandidate sal erkenning ontvang vir elke korrekte antwoord wat nie in die nasienriglyn aangedui is nie.

AFDELING B: ALGEMEEN (VERPLIGTEND)**VRAAG 5**

- 5.1 Vier opsies word as moontlike antwoorde vir die volgende vrae gegee. Kies die antwoord en skryf slegs die letter (A–D) langs die vraagnommer (5.1.1–5.1.10) in die ANTWOORDEBOEK neer, byvoorbeeld 5.1.11 E.

- 5.1.1 A
- 5.1.2 B
- 5.1.3 C
- 5.1.4 D
- 5.1.5 A
- 5.1.6 C
- 5.1.7 D
- 5.1.8 A
- 5.1.9 D
- 5.1.10 B

(10 x 1) (10)

1 punt vir elke korrekte antwoord = 10 punte

5.2 Verduidelik wat jy verstaan van die term *musiekindustrie*.

Antwoord:

- Die musiekindustrie hou verband met die tipe musiek wat gemaak word,
- hoe dit verkoop word,
- wie dit koop
- en wie dit gebruik.
- Dis 'n reuse industrie wat nie net die komponiste, liedjieskrywers en uitvoerende kunstenaars insluit nie, maar ook die mense wat dit bemark en adverteer, diegene wat die musiek opneem, die wat konserte reël en vele meer.

Enige 3 korrekte feite = 3 punte

(3)

5.3 Wat is die verskillende stappe van die *waardeketting*?

Antwoord:

- Maak seker dat jou produk erken word as joune en niemand anders s'n nie, deur dit te registreer by SAMRO en CAPASSO.
- Maak seker dat jou produk bemark word deur:
 - die vervaardiging van 'n CD/DVD
 - die digitale roete te volg
 - 'n kontrak te teken met 'n platemaatskappy.

Enige 3 korrekte feite = 3 punte

(3)

5.4 Watter Suid-Afrikaanse maatskappy is verantwoordelik vir die *meganiese regte* van musiek?

Antwoord:

CAPASSO

Korrekte antwoord = 1 punt

(1)

5.5 Definieer enige EEN van die volgende terme:

5.5.1 Musiekregte

Antwoord:

- Die reg om die werk te produseer
- Verspreiding van kopieë van die werk
- Uitvoering van die werk in die openbaar
- 'n Verwerkte kopie maak (byvoeging van nuwe lirieke by 'n reeds-bestaande werk, ens.)

5.5.2 Musiekskepper

Antwoord:

- Enigeen wat betrokke is by die skep van die oorspronklike musiek, het regte oor die musiek wat tantieme verdien.

5.5.3 Uitvoer (Optrede) regte

Antwoord:

- Dit is 'n lisensie wat vereis word deur radiostasies, klubs, televisiestasies, ens. om die musiek te mag gebruik in uitsendings.
- Hierdie tantieme word betaal aan komponiste, skrywers, uitgewers wanneer musiek in die openbaar uitgevoer word.

5.5.4 Meganiese regte

Antwoord:

- 'n Opnamemaatskappy vereis toestemming van die liedjieskrywer, uitgewer of agentskap om 'n spesifieke lied op te neem.
- Hierdie opname maatskappy moet betaal vir die regte om die lied te mag gebruik.
- Dit is die tantieme (fooi) wat aan komponiste, skrywers en uitgewers betaal word wanneer ookal die musiek gekopieer word na enige tipe opnametoestel – bv. wanneer CD's gekopieer/gedruk word of wanneer mp3's aanlyn verkoop word.
- Toestemming vir die wetlike herproduksie en verspreiding van musiekkomposisies met kopiereg d.m.v. CD's, luitone, permanente digitale aflaai, interaktiewe stroming en enige ander digitale konfigurasies van musiek.
- Meganiese regte sluit nie die gebruik van musiek vir 'n video in nie.

3 korrekte feite = 3 punte

(3)

TOTAAL AFDELING B: 20

**Beantwoord AFDELING C (WKM)
OF AFDELING D (JAZZ)
OF AFDELING E (IAM).**

AFDELING C: WESTERSE KUNSMUSIEK (WAM)

VRAAG 6

- 6.1 In die Barok-orkester word die baslyn deur die tjello, die kontrabas en soms die fagot gespeel. Wat word hierdie baslyn genoem?

Antwoord:

Basso continuo

1 korrekte feit = 1 punt

(1)

- 6.2 Noem twee vroeë styltipes in die ontwikkeling van die *Simfonie*.

Antwoord:

- *Rococo styl (style galant – Frans) – galante styl;*
- *Empfindsamer Stil (Duits) – uitdrukkingsvolle/emosionele styl (gevoelstyl)*

2 korrekte feite = 2 punte

(2)

- 6.3 In watter een van die drie hoofdele van Sonatevorm vind ons die verhoogde spanningslyn van 'n werk?

Antwoord:

Ontwikkeling

1 korrekte feit = 1 punt

(1)

- 6.4 Wat was die styl wat Mendelssohn ontwikkel het waarin die houtblasers en strykers vinnige note in hul hoë registers speel, genoem?

Antwoord:

Scherzo-styl

1 korrekte feit = 1 punt

(1)

6.5 Definieer die term *aria*.

Antwoord:

- 'n Aria is 'n "air" of 'n formele lied
- gesing deur een persoon (solis)
- gewoonlik met instrumentele begeleiding
- wat veral in die groter werke soos oratoriums, kantates en operas voorkom
- dit laat die solis toe om sy/haar emosies te weergee in 'n meer gestruktureerde melodiese styl
- dit laat ook die sangers toe om hul vaardighede en talent ten toon te stel

1 korrekte feit = 1 punt

(1)

6.6 Wat is die betekenis van *bel canto*?

Antwoord:

- *Bel canto* beteken mooi sang.
- Dis 'n sangstyl wat bestaan uit lang frases, goeie asembeheer, 'n buigsaamheid om beide hard en sag te kan sing.
- Die verhaal kan onderbreek word om die sanger se tegniese vaardighede ten toon te stel. *Bel canto* lyne is tipies ingewikkeld en sinvol, en vereis uitstekende behendigheid en toonhoogte-beheer.
- Omdat die stem as die mees ekspressiewe element beskou word, word woorde as sekondêr beskou.
- Dit is 'n 18de-eeuse vokale tegniek.

1 korrekte feit = 1 punt

(1)

6.7 Noem die Italiaanse komponis wat verantwoordelik was vir die ontwikkeling van die item genoem in VRAAG 6.6.

Antwoord:

A. Scarlatti

1 korrekte antwoord = 1 punt

(1)

6.8 Noem TWEE vorme van die *simfoniese gedig*.

Antwoord:

- sonatevorm
- rondo, of
- tema-en-variasies

2 korrekte feite = 2 punte

(2)

[10]

VRAAG 7

- 7.1 Kies 'n karakter van KOLOM B wat pas by die aria in KOLOM A. Skryf slegs die letter (A–E) langs die vraagnommer (7.1.1–7.1.3) in die ANTWOORDEBOEK, bv. 7.1.4 F.

Antwoord:

7.1.1 D

7.1.2 A

7.1.3 E

3 korrekte feite = 3 punte

(3)

- 7.2 Identifiseer TWEE verskille tussen die *Simfonie* van die Klassieke era en die *Simfonie* van die Romantiese era. Die antwoord kan in tabelvorm weergegee word.

Antwoord:

Klassieke simfonie	Romantiese simfonie
• volg vorm en struktuur noukeurig na	• volg struktuur minder streng na
• gebruik kleiner orkeste	• gebruik groter orkeste met groter verskeidenheid instrumente
• streng sonatevorm	• nie streng sonatevorm nie
• minder ekspressief met harmonie, ritmes en dinamiek	• meer ekspressief met harmonie, ritmes en dinamiek
• streng navolging van vorm	• klem op vorm is verminder ter wille van musiekdrama
• inspirasie van musiekelemente	• inspirasie van ander eksterne elemente as van musiek

2 korrekte verskille = 2 punte

(2)

[5]

VRAAG 8

Noem VYF spesifieke musikale eienskappe wat die komponiste van die Mannheimskool in die orkestrale musiek van hul tyd ingesluit het. Beskryf elkeen in EEN sin.

Antwoord:

- Die Mannheim *crescendo*: 'n *crescendo* wat die hele orkes betrek.
- *Crescendo's* wat *piano* eindig.
- Die Mannheim-vuurpyl: 'n stygende passassie, gewoonlik aan die begin van 'n *allegro* of *presto* beweging, met 'n tipiese stygende *arpeggio* wat strek oor 1 en 'n halwe oktaaf, en wat die melodiese lyn vorm.
- Mannheim-roller: 'n uitgebreide *crescendo*-deel met 'n stygende melodiese lyn bo-oor 'n meer statiese baslyn.
- Mannheim-sug: die gebruik van appoggiatura's as uitdrukkingsmiddel, verwant aan tegnieke gebruik in die redenaarskuns van die tyd.
- Groot Pouse: waar spel vir 'n oomblik ophou en totale stilte veroorsaak, en dan weer kragtig opnuut begin.

5 korrekte feite = 5 punte

(5)
[5]

VRAAG 9

Beskryf die inleiding van *Die Towerfluit* se ouverture deur onder andere na die simboliek van die Vrymesselary te verwys.

Antwoord:

- Die syfer 3 is 'n baie spesifieke teken van die Vrymesselaars.
- Die inleiding is *adagio*.
- Die ritme van die eerste drie/3 akkoorde is veronderstel om gekoppel te wees aan Vrymesselary.
- Dit verskyn ook later in die opera waar Tamino in die Tempel van Wysheid verskyn.
- Hierdie akkoorde word deur 3 skuiftrumpette gespeel, en dis buiten die normale instrumentasie wat Mozart gebruik het in sy simfonie-orkeste.
- Hierdie akkoorde word *fortissimo* gespeel.
- Na hierdie akkoorde, word die inleiding hoofsaaklik saggies en plegtig gespeel met sinkopasie.

5 korrekte feite = 5 punte

(5)
[5]

VRAAG 10

Gedurende sy lewe, was Mendelssohn versigtig vir die meer radikale musikale ontwikkelings wat deur sommige van sy Romantiese tydgenote aangedurf is. Dit is dus nie verrassend dat sy *Hebrides-ouverture* in 'n konvensionele sonatevorm geskryf is nie.

Skryf 'n opstel waarin jy 'n uitleg gee van bogenoemde ouverture se struktuur.

Antwoord:**Uiteensetting:**

- Die werk begin met 'n een-maatfiguur en dit word 6 keer op die akkoorde van B mineur, D majeur en F# mineur gespeel
- Hierdie motief word deur die altviole, tjellos en fagotte gespeel
- Dit gaan oor na 'n tweemaat frase in E majeur
- Die viole herhaal dit met 'n nuwe figuur, wat dikwels later in die werk gehoor word
- Die openingsfiguur verskyn weer, hierdie keer begelei deur 'n nuwe tema deur die houtblaasinstrumente – word beskou as die brug wat na die 2de onderwerp in die verwante toonaard (D majeur) lei
- Dit word begelei deur die tjellos en fagotte, met ondersteuning deur die klarinette
- Sagte gebroke-akkoord-begeleiding deur die strykers
- Dan word die melodie oorgeneem deur die strykers
- 'n Ongewone lang kodetta volg en is gebaseer op die 1ste tema
- Die ritme verander
- Word gespeel deur die koperblasers met 'n tipe horing-roep

Ontwikkeling:

- Begin in maat 96;
- Eerste maat van eerste onderwerp word gebruik;
- Word gespeel deur die houtblasers saam met die horing-roep;
- Nuwe figuur begin en lei na die tweede onderwerp;
- Ander variasies van die eerste onderwerp kom voor;
- Strykers en houtblasers boots mekaar na;
- Lei na dominant pedaalpunt;
- Lei na Heruiteensetting;

Heruiteensetting/Rekapitulاسie:

- Begin in maat 180;
- Dominant pedal word vir nog ses mate gehoor;
- Lei na D majeur akkorde na twee mate;
- Lei na tweede tema wat heelwat korter is;
- Lei na tweede onderwerp in tonika majeur;
- Koda begin met dieselfde pedaaaleffek wat aan die begin van die heruiteensetting gehoor is;
- Werk verhoog in intensiteit en die klimaks word in maat 237 bereik;
- Werk eindig sag met drie herhalings van die eerste onderwerp gespeel deur die klarinet;
- Pizzicato-note word deur die strykers gespeel.

(15)

[15]

Die opstel sal volgens die volgende kriteria nagesien word.

KRITERIA	PUNTE TOEKENNING			
Uitleg van vormstruktuur	Uiteensetting	4 korrekte feite	4	12
	Ontwikkeling	3 korrekte feite	3	
	Rekapitulاسie	3 korrekte feite	3	
	Koda	2 korrekte feite	2	
Logiese aanbieding en struktuur van die opstel	<i>Uitstekend</i> <i>’n Inleiding, afsluiting en stewige argument in die middeldeel van die opstel teenwoordig.</i>		= 3 punte	3
	<i>Goed</i> <i>’n Inleiding, afsluiting en redelike argument in die middeldeel van die opstel teenwoordig.</i>		= 2 punte	
	<i>Redelik</i> <i>’n Inleiding, afsluiting en vae argument in die middeldeel van die opstel teenwoordig.</i>		= 1½ punte	
	<i>Ondergemiddeld</i> <i>’n Inleiding, afsluiting en swak argument in die middeldeel van die opstel teenwoordig.</i>		= 1 punte	
	<i>Swak</i> <i>’n Enkel paragraaf: swak poging met die skryf van ’n opstel</i>		= ½ punte	
	<i>Onaanvaarbaar</i> <i>Feite puntsgewys aangebied.</i>		= 0 punte	
TOTAAL			15	

TOTAAL AFDELING C: 40

OF

AFDELING D: JAZZ**VRAAG 11**

- 11.1 Kies EEN beskrywing van KOLOM B wat met die korrekte term in KOLOM A ooreenstem. Skryf slegs die korrekte letter (A–E) langs die vraag se nommer (11.1.1–11.1.6) in die ANTWOORDEBOEK, byvoorbeeld 11.1.6 F.

Antwoord:

- 11.1.1 C
11.1.2 D
11.1.3 A
11.1.4 E
11.1.5 B

1 punt elk vir elke korrekte antwoord = 5 punte

(5)

- 11.2 Identifiseer die jazz-styl van die onderstaande kunstenaars:

Antwoord:

- 11.2.1 Onlangse jazz
11.2.2 Jazz in ballingskap
11.2.3 Nuwe jazz
11.2.4 Marabi
11.2.5 Kwela

1 punt elk vir elke korrekte antwoord = 5 punte

(5)

[10]

VRAAG 12

- 12.1 Wat is Afro-jazz?

Antwoord:

Afro-jazz is die samesmelting van Amerikaanse en Afrika-klanke.

1 punt vir korrekte antwoord = 1 punt

(1)

- 12.2 Noem EEN Afro-jazz groep van die 1980's wat kommersiële sukses behaal het.

Antwoord:

- Sakhile
- Bayete

1 korrekte groep = 1 punt

(1)

12.3 Noem EEN instrument wat Zim Ngqawana bespeel.

Antwoord:

Fluit/dwarsfluit, saksofoon, piccolo, harmonika, klokke, fluitjies, melodika of klavier

<i>1 korrekte feit = 1 punt</i>

(1)

12.4 Noem TWEE vroeë orkeste waaraan Gumede verbonde was.

Antwoord:

Spirits Rejoice!,
Sakhile

<i>2 korrekte orkeste = 2 punte</i>

(2)

[5]

VRAAG 13

Bespreek die stylkenmerke van EEN van die kunstenaars van Kaapse Jazz. Noem ten minste EEN treffer/album.

- Dollar Brand
- Robbie Jansen
- Winston Ngozi

Antwoord:***Dollar Brand***

- Sy musiek toon invloede wat strek van tradisionele Afrika-liedjies tot moderne jazz en ander Westerse-style.
- Hy het meestal as solo kunstenaar opgetree, en sy styl het die stukrag van die ou marabi kunstenaars en klassieke impressioniste weergegee.
- Hy het ook opgetree as deel van trios, kwartette en die groter orkeste.
- Sy nuwe album, *Underground*, weerspieël jazz-fusie, rock-musiek en populêre Suid-Afrikaanse musiek, en het baie goeie verkope gehad.
- Die jazz-invloede is veral die musiek van Thelonius Monk, Fats Waller en Duke Ellington.
- *Mannenber*, 'n opname saam met Basil Coetzee en Robbie Jansen, het in die Kaap die status van 'n nie-amptelike volkslied vir Suid-Afrika aangeneem.
- Nog werke: *Black Lightning*, *African Herbs*, *Soweto is where its at*, *Duke Ellington presents The Dollar Brand Trio*, *Jazz Epistles: Verse 1*, *A Morning in Paris*.

(5)

OF***Robbie Jansen***

- Die konsertina en mondfluitjie was die eerste instrumente wat Jansen bespeel het.
- Die tipe musiek wat hy gespeel het saam met die eerste orkeste, was Britse popmusiek van die hippie-era.
- Hy het die Amerikaanse swart musiek ontdek na 'n reis na Londen, veral die groepe met koperblasers en hy het besluit om 'n koperblaasinstrument te bespeel.
- Sy kennis van koperblaasinstrumente het gekom as gevolg van sy pa se betrokkenheid by die Heilsleër.
- Jansen se keuse van genre was *rock* en jazz en hy het in die Kaapstadse kultus jazz/rock groep, *The Pacific Express*, in die koperblaasafdeling gespeel en hy was solo saksofoonspeler en sanger.
- Jansen se talent is deur Dollar Brand raakgesien en het hom ingesluit op die album *Mannenber*.
- Hy het die Kaapse jazz-beweging ontwikkel wat die invloed van Amerikaanse jazz en plaaslike style soos *ghoema*-liedjies as vertrekpunt gebruik het.
- Sy nuwe stylontwikkeling het klankvermenging van die elektriese kitaar, bas en tromme saam met die koperblasers ingesluit.

(5)

- Albums/treffers: *Universal Men, African Litany, Spirits Rejoice!, Sebenza, Workforce, Vastrap Island, Cape Doctor, Nomad Jez, Ribbons, Sons of Table Mountain.*

OF

Winston Ngozi

- Sy werke is beïnvloed deur John Coltrane en kan gehoor word in sy uitvoeringstyl.
- Dit klink heel oningewikkeld, maar is gebaseer op hoogs-ontwikkelde harmoniese idees.
- Sy album, *Molo Africa*, het 'n SAMA verower as beste tradisionele jazz-album.
- Sy musiek was gekenmerk aan sy kunstige egtheid en sy verwantskap met sy tuisland se gehore en dit was 'n baie belangrike faktor van sy musiek.
- Hy het die kenteken geword van geestelike integriteit in Suid-Afrikaanse musiek.
- Albums/treffers: *Yakhal' Inkomo, District Six, Jika, Abantwana Be Afrika.*

4 korrekte feite = 4 punte 1 treffer/album = 1 punt
--

(5)
[5]

VRAAG 14

Spokes Mashiyane en sy *Big Five* orkes se jazz-styl het 'n bydrae gelewer tot penniefluitjiemusiek. Identifiseer sy styl en noem vier eienskappe van Mashiyane se jazz styl.

Antwoord:

- Die styl is Kwela.
- Dit het 'n welbekende vorm van *jive* dans meegebring naamlik die *pata pata* (raak-raak), waarin paartjies mekaar aanraak op die maat van die musiek.
- Die dansers het soms *kwela* (die Zoeloe word vir *klim op* of *staan op*) uitgeroep om andere aan te moedig om ook saam te dans.
- Hy het beweer dat die eenvoud van die penniefluitjie toegelaat het vir groter vryheid om note te vermeng en te verbuig.
- Die inspirasie vir sy musiek was afkomstig van sy drome.
- Sy musiek het die musiek van Zimbabwe beïnvloed.

Korrekte styl = 1 punt 4 korrekte feite = 4 punte
--

(5)
[5]

VRAAG 15

Gee die korrekte term vir Afrika - of *township*-jazz. Skryf 'n analitiese opstel oor die eienskappe van dié styl. Fokus op enige TWEE van die volgende groepe en hul bydraes.

Die Jazz Maniacs
Die Merry Blackbirds
Die Manhattan Brothers
Dark City Sisters

Jy sal punte ontvang vir die logiese aanbieding van feite en die struktuur van jou opstel.

Antwoord:

Die korrekte term vir die styl is **Marabi**.

- Dit verwys na Marabastad of die Sesoetoe-woord vir bendes.
- *Marabi* is dansmusiek wat 'n mengsel is van Dixieland en *ragtime*.
- Die dans was oorspronklik die begeleiding en het geen einde of interpretasie gehad nie.
- Die ritme skep 'n swymel-gevoel en dis 'n bekende eienskap van Nguni-musiek.
- Enige item waarop ritmes gespeel kon word, is gebruik.
- Dit gebruik herhalende ritmes en harmonieë.
- Die melodie was siklies en improvisasie het oor drie akkoorde geskied.
- Die akkoorde is op 'n pedaalorrel of klavier of elektroniese klavierbord gespeel.
- Marabi musikante was almal self-geleerde musikante en hul het ook tuisgemaakte instrumente bespeel, bv. die teebus-bas.

Die Jazz Maniacs:

- Die Jazz Maniacs was 'n goeie model van hoe Afrika-jazz-orkeste op daardie stadium saamgestel is.
- Die pianis was Solomon "Zuluboy" Cele, wat homself geleer het om die klavier te bespeel deur te luister na die shebeen musikante en hul dan na te boots.
- Hul het met vier lede begin en teen die 1940's was hulle dertien lede.
- Sommige lede het formele musiekopleiding gehad en andere het hulself geleer.
- Hulle was so gewild dat hul met kere dubbel besprekings vir optredes gehad het, net om almal tevrede te stel.
- Die *swing* klank was ideaal om die musikale idees wat Cele in gedagte gehad het, oor te dra en hul spel was wyd aangeprys vir die kombinasie van jazz, *swing* en plaaslike melodie.
- Dit het alles tot die ontwikkeling van *marabi* bygedra.
- Die orkes het baie opnames gehad van soortgelyke style van Amerikaanse-orkeste, maar het niks bloot nageboots wat reeds bestaan het nie.
- Hul het die musiek hul eie maak deur hul eie persoonlike styl by die musiek te voeg.
- Hul musiek is onder andere beïnvloed deur Louis Armstrong, Buck Clayton en Harry James.

Die Merry Blackbirds:

- In 1930 het Griffiths Motsieloa 'n orkes met die naam *Motsieloa's Band* gestig.
- Die orkes het uit vyf lede bestaan en hul het die volgende instrumente gespeel: twee viole, skuiftrumpet (tromboon), klavier en tromme.
- Teen 1932 het hul die naam verander na *The Merry Blackbirds* en hul het roem verwerf onder hierdie naam.
- Nog twee trompetspelers het by die groep aangesluit in 1934 en dit het gelei tot die orkes as 'n *swing*-orkes, soortgelyk in styl aan die Glen Miller orkes.
- Die orkes het Amerikaanse *ragtime* gespeel, asook genoteerde jazz verwerkings van Louis Armstrong, Duke Ellington, Count Basie en Sy Oliver.
- Hul gehore het uit alle rassegroepe bestaan.
- All die orkeslede kon musieknotasie lees, al was hul nie professionele musikante nie.
- Hul het hoë sosiale aanklank en lof ontvang as die enigste swart orkes van daardie tyd.
- Opnames van hul musiek is nie vrylik beskikbaar nie, maar hul kan gehoor word op opnames met die *Manhattan Brothers*, veral op die stuk, *Pesheya' kwezo ntaba*.

Die Manhattan Brothers:

- Joe Mogotsi was die stigter van die *Manhattan Brothers*, een van Suid-Afrika se beste groepe/orkeste ooit.
- Hul was 'n welbekende en populêre groep in die Apartheidsera tydens die 1940's en 1950's.
- Hul musiek is baie gespeel deur Suid-Afrikaanse radiostasies.
- Hul was vanuit die staanspoor baie gewild en Gallo Platemaatskappy het begin om opnames te maak van hul musiek (kortspelers – in 1948).
- Binne 'n kort bestek van tyd het hul begin speel en opgetree saam met toekomstige sterre, soos Hugh Masekela, Miriam Makeba en Abdullah Ibrahim (wat toe nog bekend was as Dollar Brand).
- In 1956 het die lied, *You tell such lovely lies*, die eerste Suid-Afrikaanse opname geword om die Amerikaanse Top 100 te betree. Hierdie lied was 'n samewerking tussen Mogotsi, Makeba en Nathan Mdladle.
- Die groep het ook in die musiekblyspel, *King Kong*, gespeel in die laat 1950's en dit was baie gewild in Suid-Afrika.
- In 1961 het die produksie na Londen geskuif en het 'n loopvlak van agt maande gehad. Makeba het die vroulike hoofrol gespeel en so het sy internasionale erkenning verkry.
- Hoewel die groep nog gereeld opgetree het in 1961, het hul gewildheid getaan as gevolg van *Beatlemania* wat vinnig in Engeland versprei het.
- Die groep het in die vroeë 1970's ontbind.
- Hul het egter weer in 1990 bymekaargekom vir 'n konsert in Londen om Nelson Mandela se vrylating te vier.
- Hierna het hul weer etlike albums opgeneem, maar teen die laat 1990's het hul gewildheid weer begin afneem en weereens het hul ontbind.
- Mogotsi was steeds musikaal aktief as die leier van 'n Londense groep, Joe and the Mannhattans. Sehume en Khoza het afgetree en Mdladle is oorlede.
- Die Manhattan Brothers se styl is beskryf as beïnvloed deur Amerikaanse *ragtime*, *jive*, *swing*, *doo-wop*, harmonisering en neurietoon (*crooning*), maar besiel deur Afrika-elemente, soos Afrika-koorsang en Zoeloe harmonieë.

Dark City Sisters:

- Die groep, *The Dark City Sisters*, het tot roem gestyg in die 1950's.
- Hul was ook een van die mees beroemde vrouegroepe van die 1960's.
- Hul het die meeste albums van alle vrouegroepe verkoop.
- Hul het 'n aansienlike hoeveelheid albums in Zimbabwe, Botswana, Nigerie, Mosambiek en Kenya verkoop.
- Hul het ook die bogenoemde lande getoer.
- Die groep is in 1958 deur Rupert Bopape, musiekvervaardiger en talentspeurder van EMI-platemaatskappy, gestig.
- Hul naam is afkomstig van die bynaam vir die Alexandra-woonbuurt van Johannesburg, naamlik *Dark City*, want daar was geen straatligte nie.
- Die groep was ook die ondersteunende musikante van *Alexandra Black Mambazo*.
- Die groeplede het gereeld gewissel en slegs die hoofseker, Joyce Mogutsi, het as lid aangebly deur die hele bestaan van die *Dark City Sisters*. Sy het bly sing tot die groep ontbind het.
- Die lid wat tweede langste aangebly het, was Grace Moeketsi, en sy het in 1960 aangesluit.
- Die *Dark City Sisters* het in digte harmonieë (*close harmony*) gesing.
- In die vroeë bestaansjare, toe orkeste bestaan het uit 'n vroulike seker met 'n ondersteunende mansgroep, was hul seker Jack Lerole en later Simon Nkabinde.
- Hul het verkies om eerder in vyfstemmige harmonieë as vierstemmige harmonieë te sing, en dit het 'n voller klank geskep.
- Hul vokale styl was dikwels *vocal jive* genoem, 'n tegniek wat onder die dekmantel van *mbaqanga* val.
- Hierdie nuwe styl van die *Dark City Sisters* was baie gewild en hul het heelwat treffers gedurende die 1960's gehad.
- Die groep het in 1971 vir 'n kort rukkie ontbind voor hul weer in die middel van die sewentigerjare bymekaargekom het.
- Hul het meestal by lewendige konserte opgetree, hoewel hul ook plate gemaak het vir Gallo-Mavuthela, EMI en CCP.
- Daar was min opnames in die 1980's, en hul het meeste van hul tyd gewy aan lewendige optredes.
- Na aanleiding van die losbarsting van internasionale belangstelling, het die *Sisters* baie konserte dwarsoor Suid-Afrika gehou tussen die 1990's en vroeë 2000's en hul het ook losstaande opnames gemaak.

Die opstel sal gemerk word na aanleiding van die volgende kriteria.

KRITERIA	PUNTE TOEKENNING		
Korrekte term	1 korrekte feit		1
Styleienskappe	3 korrekte feite		3
Groep een en bydrae	4 korrekte feite		4
Groep twee en bydrae	4 korrekte feite		4
Logiese aanbieding en struktuur van die opstel	<i>Uitstekend</i> <i>’n Inleiding, afsluiting en stewige argument in die middeldeel van die opstel teenwoordig.</i>	= 3 punte	3
	<i>Goed</i> <i>’n Inleiding, afsluiting en redelike argument in die middeldeel van die opstel teenwoordig.</i>	= 2 punte	
	<i>Redelik</i> <i>’n Inleiding, afsluiting en vae argument in die middeldeel van die opstel teenwoordig.</i>	= 1½ punte	
	<i>Ondergemiddeld</i> <i>’n Inleiding, afsluiting en swak argument in die middeldeel van die opstel teenwoordig.</i>	= 1 punte	
	<i>Swak</i> <i>’n Enkel paragraaf: swak poging met die skryf van ’n opstel.</i>	= ½ punte	
	<i>Onaanvaarbaar</i> <i>Feite puntsgewys aangebied</i>	= 0 punte	
TOTAAL			15
TOTAAL AFDELING D:			40

OF

AFDELING E: INHEEMSE AFRIKAMUSIEK**VRAAG 16**

- 16.1 Kies EEN beskrywing van KOLOM B wat ooreenstem met die korrekte term in KOLOM A ooreenstem. Skryf slegs die korrekte letter (A–E) langs die vraag se nommer (16.1.1–16.1.5) in die ANTWOORDEBOEK, byvoorbeeld 16.1.6 F.

Antwoord:

16.1.1 C

16.1.2 D

16.1.3 A

16.1.4 E

16.1.5 B

(5 x 1) (5)

- 16.2 Beantwoord die volgende vrae as WAAR of VALS.

16.2.1 Vals

16.2.2 Waar

16.2.3 Vals

16.2.4 Waar

16.2.5 Vals

(5 x 1) (5)

[10]**VRAAG 17**

- 17.1 Noem DRIE eienskappe van die *Soul Brothers* se musiek.

Antwoord:

- Hul musiek was 'n samesmelting van *soul* liederes met *mbaqanga*.
- Hul het ook in digte harmonie gesing en gepaard daarmee was 'n falsetto-klank.
- Die woorde het sosiale kwessies aangespreek.
- Kombinase van die Zoeloe tradisionele kitaar (*maskanda*) en die hoë manlike vokale harmonie eie aan Zoeloe-sang;
- 'n Vorm van tradisionele populêre musiek;
- 'n Vinnige 8 pols ritme gekoppel aan komplekse orrel-riffs;
- Kenmerkende bas-leier ("lead bass") – melodie;
- Word die styl van die werkersklas se tradisionele Zoeloe – musiek.

Enige 3 korrekte feite = 3 punte

(3)

- 17.2 Noem VIER instrumente wat met latere *malombo jazz* geassosieer word.

Antwoord:

Akoestiese kitaar, kalimba, fluit, penniefluitjie, tromme

4 instrumente = 4 x ½ = 2 punte

(2)

[5]

VRAAG 18

Wat is die *isihomuhomu* in *isicathamiya* en waarom is dit belangrik as deel van die uitvoering?

Antwoord:

- Die *Isihomuhomu* is die saamsing in harmonie.
- Dit klink soos bye of die klank van 'n waterval.
- Dit vorm deel van die beweging wanneer die sangers beweeg om die vorm van 'n bul se horings na te boots ('n sirkel).
- Hierdie voorstelling word baie nou vereenselwig met die Zoeloe-kultuur.
- Terselfdertyd word die choreografie geskep.

5 korrekte feite = 5 punte

(5)
[5]

VRAAG 19

Hoe was *Kiba* ontstam en verander na *Vrye Kiba* deur Sello Galane?

Antwoord:

- Galane het *Kiba* ontstam deur dit aan te pas na 'n tipe musiekformaat wat gebruik kan word om uitdrukking te gee aan die gebruik van goeie musiekinstrumente, sowel as Afrika-tale, maak nie saak wat die musikant se taalvoorkeur was nie.
- Tale soos Sepedi, Setswana, Xitsonga, Tshivenda, Kiswahili, Twi, Runyankole, Tumbuka, Shona, isiNdebele, Noord-Ndebele, IsiZulu Yoruba, Herero (enige twee) is gebruik.
- Galane het die tradisionele *Kiba* poliritmes, veelsprakige vokaleiteit, dinamiek en artikulasie en lofsange behou.
- Hy het ook die temas aangepas by die algehele konteks, roep-en-antwoord se melodiese struktuur, oorvleuelende drom meloritmes met antwoorde, krepitasie en die vokale ritmes eie aan die inheemse *Kiba* kunsmusiek.
- Hy het *Kiba* monodie saamgesmelt met wiegeliedjies, storievertelling, huweliksliede, kerkliede, *toyi-toyi*, repertoire vir na inisiasie (inlywing), om slegs 'n paar te noem.
- *Kiba* was nou vry van eiening as slegs Bapedi en Noord-Ndebele. Dit het nou 'n gesofistikeerde musiekstyl geword – 'n styl wat oop genoeg was vir interpretasie en uitbeelding deur musikante, enige plek in die wêreld.

5 korrekte feite = 5 punte

(5)
[5]

VRAAG 20

‘In die vroeë 1960’s het ’n nuwe Afrika-jazz-styl met pertinente eienskappe ontwikkel, wat soms na verwys is as “*musiekbroom*”.’

Skryf 'n opstel waaring jy die stelling hierbo bespreek deur na die Makgona Tsohle-orkes en hul musiekstyl te verwys.

Jy sal punte ontvang vir die logiese aanbieding van feite en die struktuur van jou opstel.

Antwoord:

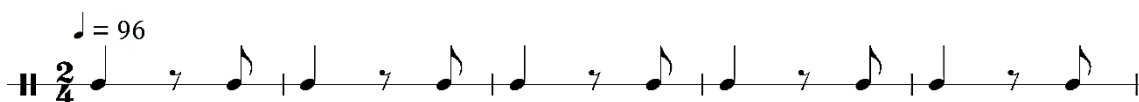
Die styl is *mbaqanga* genoem.

Ontwikkeling van mbaqanga:

- Die stedelike kultuur van die Suid-Afrikaanse swartmense is deur neigings in die VSA. Beïnvloed sedert ongeveer 1920.
- Die grammofoonspelers en -plate was geredelik beskikbaar aan almal.
- Teen die laat 1920's is swart dansorkeste, wat 'n besliste Amerikaanse invloed getoon het, gestig.
- Die musiek, besiel deur inheemse, *marabi*-gefundeerde styleienskappe, het vanaf ongeveer 1960 ontwikkel tot die nuwe jazz-styl wat bekend geword het as Afrika-jazz of *mbaqanga*.
- *Mbaqanga* is 'n Zoeloe-woord wat na 'n tradisionele, gestoomde brood verwys.
- Dit het toe die simboliese betekenis gekry van "broodnodige" musiek, die musiek waarop musikante kon oorleef.
- Hierdie term was moontlik die eerste keer gebruik deur 'n lid van die *Jazz Maniacs*.
- Die musiek was vroeër beïnvloed deur *marabi* eienskappe en het soms ook 'n *swing* styl gevolg.

Styleienskappe van mbaqanga:

- Oorsprong tydens die 1960's.
- Samestelling van style wat *marabi* en *kwela* insluit.
- Die kenmerkende sterk stamp-ritme van die Zoeloe-dans, *indlamu*, is een van die bepalende eienskappe van die nuwe styl.

- 'n Suid-Afrikaanse jazz-styl.
- Koperblaasinstrumente word gebruik.
- Die styl het bekendheid verwerf deur die werke van die komponis en jazz pianis, Gideon Nxulamo.

Agtergrondinligting oor die Makgona Tsohle-orkes:

- Die groep is in 1964 gestig en was die baanbrekers van die mbaqanga styl.
- Die groep het bestaan uit Joseph Makwala (bas), Marks Mankwane en Vivian Ngubane (kitaar), West Nkosi (saksofoon) en Lucky Monama (dromme).
- Die verhaal van die totstandkoming van die groep het 'n direkte impak op die ontwikkeling van mbaqanga self.
- In 1957 het Nkosi begin werk as 'n portier by die mark in Pretoria, en later as 'n huisbediende.
- In sy vrye tyd het hy kwelamusiek op sy penniefluitjie gespeel by sportsentrums en op straat. Dit was tydens een van hierdie uitvoerings dat hy twee van sy mede-orkeslede ontmoet het.
- In 1962 is hulle aangestel as sessiemusikante deur Gallo platemaatskappy en hul het in Reggie Msomi se Hollywood Jazz Band gespeel.
- Makwala was die eerste swart elektriese baskitaarspeler in Suid-Afrika.
- Hul het saam met Msomi na Rhodesië getoer in 1963, maar as gevolg van die politieke onrus van daardie tyd, was hul gestrand in die land vir ses maande.
- Na hul terugkeer het hul Rupert Bopape by Gallo gekry en so het hy sy eie "label", naamlik Mavuthela Music Company, gestig en dit het hoofsaaklik op swart musiek gefokus.
- Omdat Bopape 'n visioenêr was, het hy die vyf musikante saamgegroep onder die naam Makgona Tsohle Band – dit beteken die groep wat alles kan doen.
- Die nuwe styl is mbaqanga genoem; dis 'n tradisionele snoepgereg wat in die landelike gebiede gemaak word.
- Hulle het kort hierna begin speel vir die Mahotella Queens en Mahlatini.
- Elias Lerole speel ook op die opnames, asook op die eerbewys aan K.E. Masinga.
- Bopape het in 1977 afgetree na sy beroerte-aanval en die groep het ontbind na Mankwane, Nkosi en Monama almal voltyds musikante geword het.
- Paul Simon se samewerking met Suid-Afrikaanse kunstenaars in 1986, het gelei tot sy album Graceland en 'n hernieuwde wêreldwye belangstelling in Afrika-musiek.
- Ladysmith Black Mambazo het ook beroemdheid verwerf.
- As gevolg van die groeiende mark, het Nkosi 'n nuwe album opgeneem saam met Mahlatini, drie van die Mahotella Queens en Makgona Tsohle het ook weer hul verskyning gemaak. Die album, Thokozile, is in 1987 vrygestel en het gelei tot wêreldtoere en verskeie persoonlike optredes.
- West Nkosi was verlam na 'n motorongeluk in 1988, en hy was in die hospitaal tot sy dood twee maande later.
- Op die dag van Nkosi se begrafnis, is Marks Mankwane oorlede as gevolg van komplikasies met suikersiekte.
- En so het die Makgona Tsohle Band tot 'n einde gekom.

Styleienskappe van die musiek van die Makgona Tsohle-orkes:

- Twee nuwe lede het bygekom, waarvan een 'n oud-lid van die groep was, naamlik Marks Mankwane, wat besig was met die ontwikkeling van 'n nuwe lewendige elektriese kitaarstyl.
- Hierdie styl het drasties van kwela en marabi kitaarstyl verskil.
- Tydens 'n improvisasie-sessie, het die vyf musikante 'n nuwe styl ontwikkel – marabi gemeng met kwela en modern elektroniese instrumente gemeng met die tradisionele klanke van Zoeloe, Sotho en Xhosa instrumente.
- In 1970 het die groep 'n album vrygestel genaamd *Makgona Tsohle Reggi* en dit verteenwoordig hierdie nuwe genre baie presies.
- Die woord *reggi* verwys na *reggae*, wat misleidend kan wees aangesien Kant A van die album 'n mengsel van *ska* en *soul* bevat eerder as *reggae*.
- Die album se B-kant bevat *sax-jive* liedjies en sluit die treffer *Marks Special* in.

Die opstel sal volgens die volgende kriteria nagesien word.

KRITERIA	PUNTE TOEKENNING			
Korrekte naam van styl	1 korrekte feit		1	
Ontwikkeling van styl	3 korrekte feite		3	
Eienskappe van die styl	2 korrekte feite		2	
Agtergrond van die orkes	3 korrekte feite		3	
Eienskappe van die orkes	3 korrekte feite		3	
Logiese aanbieding en struktuur van die opstel	<i>Uitstekend</i> <i>’n Inleiding, afsluiting en stewige argument in die middeldeel van die opstel teenwoordig.</i>	= 3 punte	3	
	<i>Goed</i> <i>’n Inleiding, afsluiting en redelike argument in die middeldeel van die opstel teenwoordig.</i>	= 2 punte		
	<i>Redelik</i> <i>’n Inleiding, afsluiting en vae argument in die middeldeel van die opstel teenwoordig.</i>	= 1½ punte		
	<i>Ondergemiddeld</i> <i>’n Inleiding, afsluiting en swak argument in die middeldeel van die opstel teenwoordig.</i>	= 1 punte		
	<i>Swak</i> <i>’n Enkel paragraaf: swak poging met die skryf van ’n opstel</i>			= ½ punte
	<i>Onaanvaarbaar</i> <i>Feite puntsgewys aangebied.</i>	= 0 punte		
TOTAAL			15	

TOTAAL AFDELING E: 40
GROOTTOTAAL: 120